

Uitvoeringsplan CO₂ routekaart

Provincie als Voorbeeld
2023-2025

Inhoud

Inleiding	3
Concernopgave Klimaat Centraal	3
CO ₂ -routekaart	3
Leeswijzer	3
Hoofdstuk 1 Doel en risico's	5
Doelen	5
Certificering op de CO ₂ -prestatieladder	5
Een structurele en meetbare reductie van CO ₂ -uitstoot.....	5
Inzicht in de prestatie rondom de uitstoot van CO ₂ : de provinciale CO ₂ voetafdruk	5
Niet doen is geen optie	5
Risico's	6
Hoofdstuk 2 Werklijn kennis en informatie	7
Kennisontwikkeling	7
Willen	7
Mogen	8
Kunnen	8
Informatie	8
Voetafdruk.....	8
Dashboard	8
Hoofdstuk 3 Werklijn projecten CO₂-reductie	9
Prioritering	9
Hoofdstuk 4 Werklijn CO₂ compenseren	12
Hoofdstuk 5 Organisatie en financiën	13
Organisatie.....	13
Bijsturing	13
Financiën	13
Bijlage overzicht tabel 1	14

Inleiding

Concernopgave Klimaat Centraal

In oktober 2019 hebben Provinciale Staten zich gecommiteerd aan het nationaal Klimaatakkoord. Mede op basis hiervan is in de Omgevingsvisie het doel opgenomen dat de provincie zo spoedig mogelijk (met een mijlpaal in 2030) maar uiterlijk in 2050 CO₂-neutraal zal zijn. In 2020 hebben Provinciale Staten Motie 33 Drawdown (08-07-2020) en Motie 100 Klimaat Centraal (20-11-2020) aangenomen. Onder meer het aannemen van deze moties heeft geleid tot doel 9.7.3. in de provinciale doelenboom, opgenomen in de begroting: "De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord".

CO₂-routekaart

In augustus 2021 is het rapport 'CO₂-voetafdruk bedrijfsvoering 2019' opgeleverd. Hieruit blijkt dat de interne organisatie zo'n 5.724 ton CO₂ per jaar uitstoot. Vervolgens is op 26 oktober 2021 door Gedeputeerde Staten de CO₂-routekaart provincie Utrecht vastgesteld. Deze routekaart heeft als doel om te komen tot een gezamenlijke route die is gericht op de reductie van de uitstoot van CO₂ door de provincie Utrecht als organisatie. Hiermee wordt invulling gegeven aan de klimaatambities van de provincie Utrecht.

In de routekaart is de ambitie opgenomen om de eigen CO₂-uitstoot in 2030 met 100% gereduceerd te hebben en de overige uitstoot met 75%. Door Gedeputeerde Staten is toegezegd dat de routekaart verder wordt uitgewerkt tot een uitvoeringsplan. Met voorliggend uitvoeringsplan wordt hier opvolging aan gegeven. Dit helpt inzicht te geven in de te nemen stappen en deze te agenderen. Ook helpt het om duidelijker te communiceren over de stappen die worden gezet

Leeswijzer

In dit uitvoeringsplan wordt overzicht gegeven van alles wat er speelt binnen de interne organisatie. Dit geeft overzicht en rust. De inhoudelijke keuzes worden binnen de projecten zelf gemaakt, bijvoorbeeld in het technisch uitvoeringsplan voor het verduurzamen van het Huis van de Provincie, in het beleid en actieplan voor Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkoop (MVOI-beleid) en in het voorstel voor een nieuwe reiskostenregeling. Dit uitvoeringsplan betreft een groeimodel. De projecten zullen steeds concreter worden. Daarnaast wordt geadviseerd om de komende jaren toe te werken naar een samengesteld uitvoeringsplan voor zowel klimaat als andere ambities van de provincie, zoals circulaire economie, energietransitie en de voedselagenda.

In hoofdstuk 1 worden de doelen van de CO₂-routekaart toegelicht. In de daaropvolgende hoofdstukken worden drie werklijnen uitgewerkt:

1. Kennis en informatie (hoofdstuk 2)

Om inzicht te blijven houden in de eigen activiteiten die emissies veroorzaken en daarop te sturen, wordt halfjaarlijks een voetafdruk gemaakt. De resultaten hiervan worden opgenomen in een dashboard, zodat de hele organisatie kan zien waar de provincie staat in haar ontwikkeling. Een belangrijk onderdeel van het uitvoeringsplan is bewustwording binnen de organisatie. Er wordt ingezet op willen, mogen en kunnen.

2. Projecten CO₂-reductie (hoofdstuk 3)

De doelen worden bereikt door daadwerkelijk te gaan doen! Er is inzichtelijk gemaakt welke projecten en activiteiten opgepakt moeten worden om de doelen te halen. Dit raakt de hele organisatie. Vervolgens is per project bepaald of en wanneer deze in de komende drie jaar, tot en met 2025, opgepakt gaan worden. Hierbij is gekeken naar prioritering (panden, inkoop en woon-werkverkeer), lopende projecten en laaghangend fruit. Deze planning zal jaarlijks geactualiseerd worden, waarbij weer een jaar wordt toegevoegd.

3. CO₂ compenseren (hoofdstuk 4)

In de CO₂-routekaart is door Gedeputeerde Staten besloten om vanaf 2022 de CO₂-uitstoot te compenseren. Er is een schatting gemaakt van kosten van € 50.000,- per jaar. Er is recentelijk in opdracht van de provincie Utrecht door Klimaatverbond Nederland een onderzoek uitgevoerd naar

een eenduidige prijs voor CO₂-uitstoot in een Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse (MKBA). Hieruit is een bedrag van € 875,- per ton CO₂-uitstoot gekomen, wat beduidend hoger is dan tot nu toe werd aangenomen. Gerekend met dit bedrag staat 5.724 ton CO₂-uitstoot gelijk aan € 5.008.500,-. In het tweede deel van 2023 wordt de toepassing van dit bedrag verder onderzocht.

In hoofdstuk 5 wordt vervolgens ingegaan op de organisatie en de benodigde financiën.

Hoofdstuk 1 Doel en risico's

Doelen

In de CO₂-routekaart zijn de onderstaande vier doelen opgenomen.

Certificering op de CO₂-prestatieladder

De CO₂-Prestatieladder is hét duurzaamheidsinstrument van Nederland dat bedrijven en overheden helpt bij het reduceren van CO₂ en kosten, binnen de bedrijfsvoering, in projecten én in de keten. De ladder wordt als CO₂-managementsysteem en als aanbestedingsinstrument gebruikt. Deze methodiek is ook gebruikt voor het maken van de voetafdruk over 2019. Onderzocht wordt of de provincie zich wil laten certificeren op de CO₂-prestatieladder. Dit moet namelijk niet 'een stickertje' worden wat heel veel tijd kost, maar iets waar de organisatie daadwerkelijk iets mee doet. Een alternatief is wel de methodiek aan te houden, maar niet het proces te doorlopen om gecertificeerd te worden. Dit betekent dat er gewerkt wordt met een uitvoeringsplan, voortgang wordt gemonitord, dat er zowel intern als extern wordt gecommuniceerd en dat er via de P&C cyclus op de voortgang wordt gestuurd.

Een structurele en meetbare reductie van CO₂-uitstoot

De CO₂-uitstoot wordt volgens de prestatieladdermethodiek ingedeeld in drie scopes. Scope 1 betreft alle emissies die binnen de organisatie worden uitgestoten door installaties die in eigendom zijn van de organisatie. Scope 2 betreft indirecte emissies die samenhangen met de productie van ingekochte energie. In de CO₂-routekaart zijn de volgende doelen opgenomen voor scope 1 en 2:

2019	2023	2025	2027	2030
Nulmeting	25% reductie	50% reductie	75% reductie	100% reductie

De CO₂-uitstoot binnen deze scopes met 100% reduceren *binnen 7 jaar* betekent: geen koudemiddelen meer, de voertuigen van de provincie rijden niet meer op brandstof, er wordt geen gas meer gebruikt en de stadswarmte en elektriciteit die wordt ingekocht veroorzaakt geen emissie.

Scope 3 betreft alle overige indirecte emissies. In de CO₂-routekaart zijn de volgende doelen opgenomen voor scope 3:

2019	2023	2025	2027	2030
Nulmeting	12,5% reductie	50% reductie	62,5% reductie	75% reductie

Het met 75% reduceren van de CO₂-uitstoot binnen deze scope binnen 7 jaar betekent driekwart minder: brandstof voor woon-werk verkeer, dienstreizen, afval, papier, zout voor de wegen en CO₂-uitstoot vanwege inkoop, zoals ICT, kantoorartikelen en meubilair.

Inzicht in de prestatie rondom de uitstoot van CO₂: de provinciale CO₂ voetafdruk.

Over 2019 is een voetafdruk gemaakt. Vanaf 2023 zal dit ieder jaar worden herhaald. Hierdoor wordt inzichtelijk gemaakt wat de CO₂-uitstoot van de organisatie is en wordt monitoring onderdeel van de dagelijkse praktijk. Deze informatie zal verwerkt worden in een dashboard.

Niet doen is geen optie

De doelstelling om CO₂-uitstoot te reduceren staat hoog op de politieke agenda. De provincie vraagt veel van haar inwoners, gemeenten en bedrijven. Dit kan niet zonder zelf het goede voorbeeld te geven en vooral gewoon te doen. En dit doet de provincie nu al. Alle panden zijn van het gas af en hebben zonnepanelen, voor de vervanging van de provincie boot loopt een marktverkenning naar een boot op waterstof of elektrisch, het Manifest Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) is getekend waarmee verscherpte duurzaamheidseisen/ambities gesteld kunnen worden aan onze aanbestedingen, en de reiskostenvergoeding voor medewerkers is verduurzaamd.

Risico's

Er kleven een aantal risico's aan de gestelde doelen. Deze risico's zijn niet op voorhand uit te sluiten, maar door er rekening mee te houden bij het uitvoeren van projecten en uitzetten van communicatie, kunnen ze wel tot een minimum worden beperkt.

Risico	Beheersmaatregel
Grip willen houden op alle veranderingen	<i>Communicatie</i> Verduurzaming, waaronder reductie van CO ₂ , vraagt verandering en verandering is spannend. Dit vraagt extra inspanningen van de organisatie. De veranderingen zullen op transparante wijze doorgevoerd worden, draagkracht creëren is namelijk cruciaal. We zullen hier aandacht voor hebben bij de interne communicatie.
Er kan verschil van mening zijn over wat de juiste duurzame oplossing is.	<i>Open gesprek aangaan</i> De kennis en ervaring met duurzaamheid is nog in ontwikkeling. Dat betekent goed onderling overleg. Zo nodig zal in een definitieve oplossing of maatregel de andere invalshoek worden weergegeven.
De juiste kennis is niet in huis.	<i>Kennissessies en kennis in huis halen</i> Voor verschillende teams worden inspiratie- en kennissessies georganiseerd. Indien aanvullende inhoudelijke kennis nodig is zal gekeken worden of er binnen de bestaande budgetten middelen zijn.
Tekort aan tijd en middelen.	<i>Middelen beschikbaar stellen</i> In dit uitvoeringsplan is ook een duidelijke planning opgenomen. Hierbij is goed gekeken naar de werkdruk binnen de teams en de trajecten die toch al lopen. Hier is zo veel mogelijk bij aangesloten. Als er extra inzet nodig is zullen daarvoor de geëigende P&C momenten worden benut.
Tegenstrijdige belangen	<i>Binnen ieder project een integrale afweging maken</i> Binnen veel projecten zullen meerdere belangen spelen. Bij deze projecten zal een integrale afweging worden gemaakt, die indien relevant zichtbaar wordt gemaakt in besluitvormende stukken. Het proces van aanbestedingen wordt op dit moment volgens het MVOI-beleid ingericht. Hierin wordt per aanbesteding bepaald welke thema's wel en niet worden meegenomen. Dit wordt ook gemonitord, zodat gewaarborgd wordt dat alle thema's voldoende aandacht krijgen.
Inkoop en aanbesteding zijn meer op prestaties gericht.	<i>MVOI-actieplan</i> Hiervoor is het MVOI-beleid aangenomen en wordt er gewerkt aan een actieplan.
De genoemde projecten worden uitgevoerd, maar het beoogde klimaat-effect wordt niet behaald.	<i>Innovatie en monitoring</i> De klimaattransitie gaat alleen lukken als er voldoende innovaties komen. Innovaties zijn in zichzelf onzeker. Het is dan ook cruciaal ruimte te bieden voor het toepassen van innovaties. Daarnaast speelt ook monitoring een belangrijke rol, op die manier kan per jaar gekeken worden of we op de goede weg zijn de doelen en ambities van de provincie te halen.
Geen betrouwbare partner	<i>Goede voorbeeld geven in alles wat we doen</i> De provincie vraagt veel van haar inwoners en bedrijven op het gebied van CO ₂ -reductie en verduurzaming. Het is daarom cruciaal zelf het goede voorbeeld te geven. Als dat niet gebeurt, wordt de provincie niet gezien als betrouwbare partner. Dit betekent dat de provincie ook communiceert met de uitdagingen waar mee wordt geworsteld, zoals het verduurzamen van een monumentaal pand of het opzetten van een samenwerking met een mobiliteitshub. Inwoners en bedrijven kunnen hier van leren.

Hoofdstuk 2 Werklijjn kennis en informatie

Kennisontwikkeling

In het nieuwe coalitieakkoord is de volgende tekst opgenomen: 'Deze bovengenoemde opgaven (*waaronder klimaatmitigatie*) zijn transities: ze vragen om een structurele verandering en zijn lastig voorspelbaar. Om ze écht aan te pakken zijn nieuwe werkwijzen en structuren nodig, en meer 'leren door te doen'. Dit is spannend, want zo werken we niet vaak. We zullen gaandeweg zien tegen welke problemen we aanlopen en waar oplossingen ontstaan. Het is niet allemaal van te voren in een aanpak te vatten.'

De uitstoot van CO₂ door de provinciale organisatie en daarmee ook de reductie van die uitstoot is een zaak van de hele provinciale organisatie. Het meenemen van de organisatie en het gezamenlijk zoeken naar manieren om de uitstoot van CO₂ tegen te gaan zijn belangrijke factoren om te komen tot reductie. Om uiteindelijk echt CO₂-neutraal te zijn als organisatie is iedere werknemer binnen de provincie nodig. Dit gaat dus verder dan de optelsom van specifieke projecten. Uiteindelijk zal iedere medewerker bij elke taak die hij of zij uitvoert moeten denken: kan dit ook een stapje duurzamer?

Hoewel zo'n verandering groot en complex is, leert jarenlang onderzoek dat diepgaande verandering vaak juist niet groots en meeslepend tot stand komt, maar eerder door een opeenhoping van kleine betekenisvolle stapjes, de small wins. Hierbij wordt uitgegaan van een waarderende manier van veranderen. Deze benadering richt zich op het waarnemen, prikkelen, bijsturen en versnellen voor continue verandering. Deze aanpak kijkt naar wat er al goed gaat, met welke interventies dat versterkt kan worden, versnellen en verdiepen, en hoe hardnekkige taboes doorbroken kunnen worden. Deze benadering vergt gevarieerde netwerken en bescheiden, maar gepassioneerd leiderschap. In dit uitvoeringsplan wordt deze benadering gehanteerd, er wordt dan ook ingezet op **Willen (motivatie), Mogen (omgeving) en Kunnen (vaardigheden)**.

Willen

Werknemers zullen hun gewoontes pas aanpassen, als de wil er is om dingen aan te passen. Daarvoor zal eerst uitgelegd moeten worden waarom deze verandering belangrijk is. Hiervoor wordt een goede communicatieboodschap ontwikkeld. Aanvullend wordt het verlangen om CO₂-uitstoot te reduceren door de verschillende medewerkers geprikkeld. Er zullen regelmatig inspirerende sprekers worden uitgenodigd. Deze sprekers zullen uiteraard ook kennis leveren. Ook is het belangrijk dat de managers het onderwerp CO₂-reductie uitdragen binnen de organisatie, bijvoorbeeld door het onderwerp structureel mee te nemen in hun gesprekken met hun medewerkers of het onderwerp in een teamoverleg te bespreken.

Door het goede voorbeeld te laten zien en mensen die al goede stappen zetten in het zonnetje te zetten, wordt de hele organisatie geïnspireerd. Elke maand zal, volgens de agile-methodiek, een nieuw onderwerp met betrekking tot CO₂-reductie aangesneden worden waar de interne organisatie mee te maken heeft. De interne organisatie laat zien wat al gedaan wordt en wat er ontwikkeld wordt via berichten en soms kleine evenementen, zoals de week zonder vlees in het restaurant. Ook wordt in die maand op dat thema voor versnelling gezorgd. Om de werknemers te ontlasten worden geen nieuwe dingen bedacht, maar wordt datgene wat er al loopt versterkt.

In 2023 komen de volgende onderwerpen aan bod.

Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli
Koffiebeker	Catering	Duurzaam doen	Afval	Panden	Cijfertjes
Augustus	September	Oktober	November	December	
Vakantie	Woon-werk verkeer	Inkoop/ strooiwagen	Planning	Kerst (relatiegeschenken)	

Mogen

Verduurzaming betekent ook verandering. En verandering vraagt lef. Van het afschaffen van weggooikoffiebekers tot het aangeven dat een aanbesteding de deur niet uit kan omdat bijvoorbeeld CO₂-reductie niet voldoende is meegenomen. Deze veranderingen zullen positieve, maar ook negatieve reacties oproepen. Het is aan de provincie als geheel, op alle niveaus, om hier ook echt voor te gaan staan.

Naast lef vraagt verduurzaming ook vaak om een iets ruimer budget. In het Inkoop- en aanbestedingsbeleid provincie Utrecht 2022 is al bepaald dat als er alleen een financieel argument is om duurzaamheid niet mee te nemen, dit bestuurlijk wordt getoetst.

Kunnen

Hoewel de meeste werknemers binnen de provincie wel door hebben dat er iets met klimaatmitigatie moet, ontbreekt het soms nog aan kennis hoe dit dan het beste opgepakt kan worden. Het belang van de transitie, het geven van het goede voorbeeld door de organisatie en het besef dat iedere medewerker hierin een aandeel heeft en aan kan bijdragen moet begrepen worden. Dit jaar zal er aandacht zijn voor ontwikkeling op dit vlak, zoals een kennissessie voor de secretariaten en communicatie.

Informatie

Metten is weten! Om inzicht te blijven houden in de eigen activiteiten die emissies veroorzaken en daarop te sturen, is het belangrijk om informatie te hebben. Deze informatie kan ook gedeeld worden met Provinciale Staten en naar buiten toe.

Voetafdruk

Ieder jaar wordt er een voetafdruk gemaakt van de CO₂-uitstoot van de organisatie. De informatie wordt gebruikt om meerdere vragen binnen de organisatie en van huurders te beantwoorden. Door de informatie op vaste momenten te verzamelen, wordt de interne organisatie ontlast. Tot eind 2024 wordt de voetafdruk gemaakt door de concernopgave Klimaat Centraal. In 2024 wordt bekeken waar deze rol structureel ondergebracht wordt.

Van de interne organisatie wordt wel gevraagd data aan te leveren. Daarom wordt vooral informatie gebruikt die al beschikbaar is, om de interne organisatie zo veel mogelijk te ontlasten. Er wordt geprobeerd de monitoringsmomenten zoveel mogelijk te stroomlijnen met andere programma's en de P&C cyclus.

Dashboard

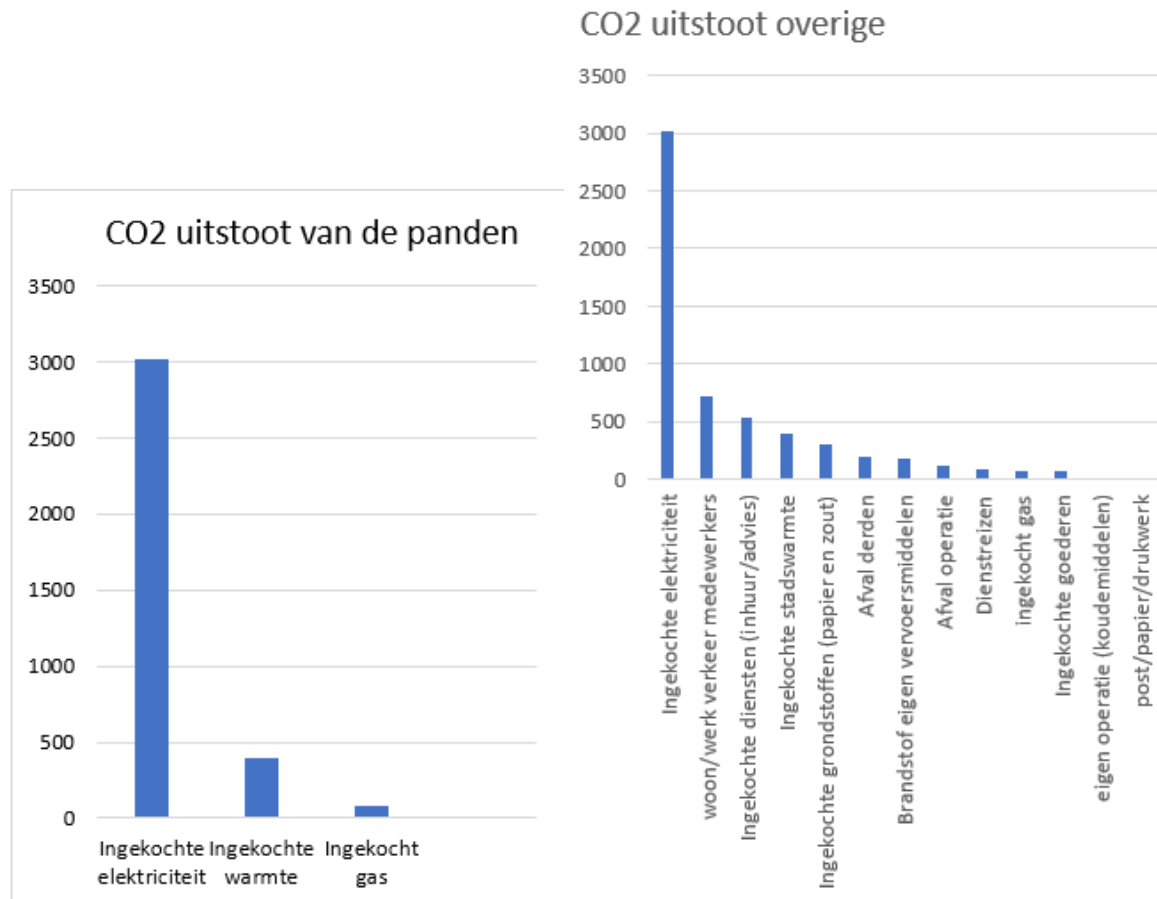
Op basis van de voetafdruk wordt er in 2023 een dashboard gebouwd, waarin te zien is of de organisatie de gestelde doelen gaat behalen. Dit dashboard is intern, maar een uitgekilde versie zal openbaar worden gemaakt. Op basis van het dashboard kunnen desgewenst maatregelen worden benoemd voor bijsturing.

Hoofdstuk 3 Werklijjn projecten CO2-reductie

Afgelopen jaren zijn er grote stappen gezet. Alle dienstauto's zijn elektrisch, de catering heeft mooie projecten opgezet zoals to-good-to-go en de vegetarische week, de reiskostenvergoeding wordt onder de loep genomen om duurzaam woon-werk vervoer te stimuleren, zes van de zeven panden zijn energielabel A+ of hoger en het manifest maatschappelijk verantwoord ondernemen is ondertekend en wordt nu ingebed in de organisatie.

Toch moet er nog veel gebeuren om in 2030 geen CO₂ meer uit te stoten. Dankzij de voetafdruk over 2019 zijn de volgende uitstoters in kaart gebracht.

Tabel 1: Uitstoot per bron. In [de bijlage](#) is de data in een tabel opgenomen.

Prioritering

Als provincie willen we een grote ambitie uitstralen. Gezien de voetafdruk wordt prioriteit gegeven op de activiteiten die het meeste CO₂ uitstoten en waar dus de grootste winst kan worden gehaald. In de routekaart zijn **warmte en energie** en **mobiliteit** (specifiek het woon/werkverkeer) aangewezen als hoofduitstoters. In dit uitvoeringsplan wordt het proces van **inkoop** daaraan toegevoegd. Door de producten, (zoals meubilair en kantoorartikelen) en diensten (zoals inhuur) wordt namelijk ook veel CO₂-uitstoot veroorzaakt. Deze drie onderwerpen worden dan ook aangewezen als speerpunten en hebben prioriteit in het zetten van stappen naar minder uitstoot.

Panden

De provincie Utrecht heeft zeven gebouwen in eigendom: het Provinciehuis, De Meern, Huis ter Heide, de Botenloods, Paushuize, de tramremise en de busremise. In 2020 is het rapport Van Utrecht naar Parijs

opgesteld. Hierin is per pand aangegeven hoe gekomen kan worden tot verduurzaming. Alle locaties zijn inmiddels gasloos. Alleen het Huis van de Provincie en Paushuize (vanwege monumentale status) hebben nog geen zonnepanelen. Met uitzondering van het Huis van de Provincie hebben alle panden inmiddels een A energielabel of beter. Het Huis van de Provincie is op dit moment nog label C. Op dit moment worden in dit pand de meest logische maatregelen uitgevoerd, zoals het vervangen van de verlichting voor LED-lampen. Daarnaast wordt gewerkt aan een aanbesteding, zodat komend jaar een technisch uitvoeringsplan voor het pand kan worden opgeleverd. Daarin zal stap voor stap worden uitgewerkt hoe ook het laatste pand verduurzaamd kan worden.

Inkoop

Op 13 oktober 2022 heeft de provincie Utrecht het Manifest MVOI ondertekend. Met de ondertekening heeft de provincie Utrecht een duidelijk signaal afgegeven dat ze de gestelde maatschappelijke doelen onderschrijft en dat ze uitvoering wil geven aan zes specifieke maatschappelijke thema's: milieu & biodiversiteit, klimaat, circulair (inclusief biobased), ketenverantwoordelijkheid (Internationale Sociale Voorwaarden), diversiteit & inclusie en social return.

De ondertekening van het Manifest MVOI is niet vrijblijvend en stelt grote eisen aan de wijze waarop de provincie is georganiseerd en aan de wijze waarop ze werkt aan en verantwoording aflegt over haar maatschappelijke impact. De organisatie moet op alle niveaus betrokken worden om serieuze effecten te kunnen realiseren.

Naar aanleiding van de ondertekening heeft de provincie Utrecht haar inkoopbeleid herzien. In alle meervoudig onderhandse, nationale en Europese aanbestedingen, van alle werken, leveringen of diensten dient de provincie Utrecht, in de aanbestedingsdocumenten standaard duurzaamheidsaspecten op te nemen. Er is een Regisseur MVOI aangesteld die het MVOI-beleid borgt in de organisatie. Er wordt dan ook gewerkt aan duidelijke processen en overzichtelijke systemen en er wordt gestuurd op gedrag. Bij iedere relevante aanbesteding die de deur uitgaat wordt door een expert-team gekeken welke duurzaamheidsthema's meegenomen kunnen worden in die aanbesteding.

Reiskostenregeling medewerkers

In 2023 is de reiskostenregeling woon-werkverkeer aangepast. Deze is nu meer flexibel en sluit aan bij het hybride werken en de ambities van de provincie op het gebied van duurzaam en gezond vervoer. Zo is de vergoeding voor (elektrische) fietsen en de zogenoemde groene auto flink verhoogd. Vanaf 1 januari 2024 krijgen de medewerkers een mobiliteitskaart, de NS businesskaart is hier onderdeel van. Hierin wordt ook aangegeven hoeveel CO₂ uitgestoten wordt, bij verschillende keuzes in vervoer. In 2024 wordt een plan uitgewerkt waarbij de provincie met blijvende innovatie en tussentijdse bijstellingen werkt aan zero-emissie woon-werkverkeer. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan deelmobiliteit, het nog verder verhogen van de fietsvergoeding en elektrische leaseauto's/leasefietsen (zakelijk).

In aanvulling op bovenstaande grote projecten, is gekeken naar small wins. In onderstaande tabel wordt hiervan een overzicht gegeven. Belangrijke kanttekening is dat dit overzicht op dit moment zeer concreet en op details is ingericht. Dit heeft als voordeel dat de organisatie echt weet wat hen te doen staat. Het kan voorkomen dat de details iets anders worden uitgevoerd dan hierboven omschreven. Komende jaren wordt dit verder geconcretiseerd en wordt er een verdiepingsslag gemaakt.

Team	2023	2024	2025
Lief en leed	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Inspirerende sessie voor secretariaat ▪ Beleid relatiegeschenken opstellen ▪ Kerstmarkt her-invoeren en verder verduurzamen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Werkprocessen verduurzamen opzetten ▪ Sessie secretariaat 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sessie secretariaat
Vastgoed	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Aanbesteding zonnepanelen Huis van de Provincie evalueren ✓ Aanbesteding en plaatsen 60 laadpunten ▪ Energiemanagementsysteem invoeren ▪ Huis van de provincie: Led-verlichting en proefopstelling isolatie bij ramen ✓ De Meern: CV-ketel vervangen voor warmtepomp ✓ Huis ter Heide en botenloods: van het gas af ✓ Pilot Duurzaam meerjarenonderhoudsplan (MJOP) Huis ter Heide ✓ Mantelovereenkomst leveranciers 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Visie parkeerplaatsen/extra laadpalen ▪ Vastgoedstrategie per pand ▪ MJOP actualiseren en verduurzamen ▪ Technisch uitvoeringsplan verduurzamen Huis van de Provincie vaststellen en uitvoeren 	-
Schoonmaak, catering ed.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Afvalstroom: wegwerpbekers afschaffen ▪ Afspraken maken over verduurzaming met CSU (schoonmaak en afval) en Eurest (catering) ✓ Nieuw contract bezorgen/ophalen thuiswerkplekken ▪ Verbouwing verdiepingen duurzaam aanpakken 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aanbesteding koffie ▪ Preferred suppliers voor kleine aankopen ▪ Samenwerking met Hub Oost opzetten ▪ Aanbesteding catering voorbereiden ▪ Afvalstroom: groenafval 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aanbesteding schoonmaak ▪ Aanbesteding catering ▪ Afvalstroom: papier
Inkoop	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Inconto invoeren (contractbeheersysteem) 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aanbesteding energiecontract
Woonwerkverkeer/hybride werken	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Medewerkersregeling klimaatneutraal thuiswerken onderzoeken ✓ Nieuwe medewerkerstraject verduurzamen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Plan maken voor transport-bewegingen van externen 	-
Hulpmiddelen	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Printpapier vervangen voor duurzamer alternatief ▪ Aanbesteding datanetwerk ▪ Inkomende post verminderen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aanbesteding computerstorage ▪ Plan voor CO₂-loos ICT voorzieningen maken ▪ Assortimentsbeleid ICT middelen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wagenpark bezien (auto's wegininspecteurs, boot)
Financiën	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderzoeken of we samenwerken met de juiste partners 	-	-

Hoofdstuk 4 Werklijjn CO₂ compenseren

In de CO₂-routekaart is door Gedeputeerde Staten besloten om vanaf 2022 de CO₂-uitstoot te compenseren. Er is een schatting gemaakt van kosten van € 50.000,- per jaar. Het idee hierachter is dat er iets concreets wordt gedaan, er een statement wordt gemaakt en dit bedrag ieder jaar minder wordt, aangezien er minder CO₂ wordt uitgestoten.

In januari 2023 hebben Gedeputeerde Staten besloten de CO₂-prijs die wordt gehanteerd in interne maatschappelijke kosten- en batenanalyses (mkba's) te verhogen naar € 875. Hiermee maakt de provincie mondiale sociale/maatschappelijke effecten die verbonden zijn aan de CO₂-uitstoot van haar bedrijfsactiviteiten inzichtelijk en kent ze een (fictieve, financiële) waarde toe aan bepaalde beleidsafwegingen en investeringsbeslissingen. Klimaatmitigatie krijgt hiermee een prominentere rol in mkba's en de bewustwording over de schaduwkanten van deze bedrijfsactiviteiten neemt toe. Gerekend met een bedrag van € 875,- staat 5.724 ton CO₂-uitstoot gelijk aan € 5.008.500,-.

Onderdeel van het besluit is de opdracht van GS om "verder te onderzoeken op welke wijze CO₂-beprijzing als instrument kan worden ingezet bij het meten, rapporteren, monitoren en kwantificeren van de uitstoot van de eigen organisatie". Door de provincie zijn de volgende onderzoeksvragen uitgezet:

1. of een intern CO₂eq-waardesysteem (voor het toekennen van maatschappelijke / sociale waarde aan de CO₂-uitstoot, waaronder bijvoorbeeld een daartoe geëigende beprijzings-/prijsystematiek) een geschikt instrument is om de reductie van broeikasgasuitstoot te versnellen;
2. welke mogelijkheden ze hiertoe heeft en welke van deze 'waarde-instrumenten' het meest effectief zijn (het meest effectief zijn gebleken in praktijk)
3. welke toepassingsgebieden, beleidsvelden en bedrijfsvoeringsprocessen zich goed en minder goed lenen voor een dergelijk instrument (inclusief voor- en nadelen van de toepassing);
4. wat in concrete zin en specifiek toegespitst op de provincie Utrecht nodig is om een dergelijk waarde-instrument / dergelijke waarde-instrumenten succesvol door te voeren in de organisatie, met name in het inkoop- en aanbestedingsbeleid van opdrachtgever, en wat dit vraagt van de provincie, haar partners en toekomstige opdrachtnemers.

Dit onderzoek vindt plaats in de tweede helft van 2023. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek dient een bestuurlijk besluit te worden genomen.

Hoofdstuk 5 Organisatie en financiën

Organisatie

Vanuit de concernopgave Klimaat Centraal is tot en met 2024 een trekker beschikbaar gesteld voor het uitvoeringsplan interne organisatie. De opgave loopt eind 2024 ook af. Deze trekker draagt zorg voor overzicht in en voortgang van de projecten uit het uitvoeringsplan CO₂ en rapporteert hier over via de P&C-cyclus. De projecten worden opgepakt door medewerkers van de interne organisatie zelf. Voor alle projecten die voor dit jaar zijn benoemd zijn projectleiders/trekkers benoemd. Medio 2024 wordt een advies voorgelegd aan het CMT hoe we klimaatreductie structureel kunnen beleggen in de organisatie. De rol van trekker voor provincie als voorbeeld wordt hierin meegenomen.

Het voorliggende uitvoeringplan richt zich op de reductie van CO₂-uitstoot van de interne organisatie. Binnen de provincie zijn naast het programma Klimaat Centraal echter nog meer programma's die inzetten op Provincie als Voorbeeld. Zo is in de beleidsvisie circulaire samenleving 2050 opgenomen dat de provincie Utrecht koploper wil zijn in circulair opdrachtgeverschap en uiterlijk 2030 volledig circulair wil inkopen. Voor energietransitie ligt de focus juist op de verduurzaming van de provinciale gebouwen. Het doel van dit programma is dat het provinciale vastgoed energieneutraal moet zijn in 2035 en de organisatie energie-neutraal in 2040. Ook binnen de programma's biodiversiteit, voedselagenda en klimaatadaptatie heeft men verwachtingen van de interne organisatie.

Al deze programma's doen dus een beroep op de interne organisatie en dat roept de vraag op of dit slimmer georganiseerd kan worden. Geadviseerd wordt om de komende jaren toe te werken naar een samengesteld uitvoeringsplan voor al deze ambities die de interne provinciale organisatie raken (de provincie als voorbeeld).

Bijsturing

De volgende tekst is opgenomen in het nieuwe coalitieakkoord: 'Deze bovengenoemde opgaven (*verandering van klimaat tegen gaan*) zijn transities: ze vragen om een structurele verandering en zijn lastig voorspelbaar. Om ze écht aan te pakken zijn nieuwe werkwijzen en structuren nodig, en meer 'leren door te doen'. Dit is spannend, want zo werken we niet vaak. We zullen gaandeweg zien tegen welke problemen we aanlopen en waar oplossingen ontstaan. Het is niet allemaal van te voren in een aanpak te vatten.' Dit uitvoeringsplan is dan ook een eerste stap in het structureel aanpakken van de uitdaging, maar zeker niet de laatste stap. Dit betekent dat continu gekeken wordt wat er beter kan en waarop bij gestuurd moet worden.

Op 7 februari jl. heeft GS de startnotitie "klimaat in P&C-cyclus" vastgesteld. In navolging van deze startnotitie zal een eerste versie voor de klimaatparagraaf worden uitgewerkt in de programmabegroting 2024. De CO₂ voetafdruk wordt een vast onderdeel van de klimaatparagraaf. Daarnaast wordt er jaarlijks - in lijn met de landelijke rapportages van het PBL - gerapporteerd op de monitoring van klimaat en energie. In deze rapportage wordt ook de monitoring van de eigen organisatie onder Provincie als Voorbeeld meegenomen.

Financiën

Randvoorwaarden voor het behalen van de gestelde doelen zijn voldoende budget en voldoende capaciteit. Bij de vaststelling van de CO₂ routekaart in 2021 is aangegeven dat de uit het uitvoeringsplan voortvloeiende financiële consequenties worden meegenomen in de Kadernota. De financiering voor de genoemde projecten is geregeld. Zo nodig zal in de kadernota 2025 aanvullend budget worden gevraagd.

Bijlage overzicht tabel 1

Bron	CO₂ equivalenten
Ingekochte elektriciteit panden	3021
Ingekochte warmte panden	391
Ingekocht gas panden	78
Ingekochte elektriciteit	3021
woon/werk verkeer medewerkers	716
Ingekochte diensten (inhuur/advies)	537
Ingekochte stadswarmte	391
Ingekochte grondstoffen (papier en zout)	311
Afval derden	202
Brandstof eigen vervoersmiddelen	173
Afval operatie	121
Dienstreizen	84
ingekocht gas	78
Ingekochte goederen	70
eigen operatie (koudemiddelen)	17
post/papier/drukwerk	3

[Terug](#)